

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ประสพการณ์ด้านจิตใจของมารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว
ชนิดเฉียบพลันที่ได้รับการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิต

ชื่อและนามสกุล นางสาวประณยา โยธาประเสริฐ

แขนงวิชา การแนะแนว

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท หญิง ดร. สุขอรุณ วงษ์ทิม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. พัทธภรณ์ ศรีสวัสดิ์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท หญิง ดร. สุขอรุณ วงษ์ทิม)

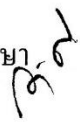
กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ประสพการณ์ด้านจิตใจของมารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลัน
ที่ได้รับการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิต

ผู้วิจัย นางสาวประณยา โยธาประเสริฐ รหัสนักศึกษา 2552800985

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท หญิง ดร. สุพรรณ วงษ์ทิม

(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยา เพื่อศึกษาประสพการณ์ด้านจิตใจของมารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลัน ที่ได้รับการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิต

ผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นมารดาที่พาบุตรมารับการตรวจติดตามผลการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิต ที่มีประสพการณ์ในการดูแลบุตรตั้งแต่เริ่มเจ็บป่วย จนกระทั่งได้รับการรักษาด้วยการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิต จำนวน 13 คน แผนกผู้ป่วยนอกกุมารเวช โรงพยาบาลรามารบิดิ โดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการใช้เครื่องบันทึกเสียง ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2558 ถึง 30 มิถุนายน 2558 นำข้อมูลที่ได้มาถอดความแบบคำต่อคำ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยปรากฏว่า สภาพจิตใจของมารดามีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ประกอบไปด้วย ความวิตกกังวล ความเครียด และความทุกข์ใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับอาการทางด้านร่างกายและสภาพจิตใจของบุตร ขั้นตอนการรักษา และผลกระทบอื่นๆ สภาพจิตใจของมารดาสามารถแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ (1) ระยะเริ่มต้นเผชิญกับการเจ็บป่วยของบุตร ประกอบด้วย ความวิตกกังวล ความเครียด ความทุกข์ใจจากอาการแทรกซ้อนของเคมีบำบัด การใช้สิทธิ์การรักษา ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย การย้ายที่อยู่ และปัญหาเรื่องงาน (2) ระยะเตรียมการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิตของบุตร ประกอบด้วย ความวิตกกังวลจากปัญหาร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นกับบุตร แต่ก็ยังมีความรู้สึกเชื่อมั่นในการรักษาของแพทย์ และมีความต้องการที่จะให้บุตรได้รับการปลูกถ่ายฯ (3) ระยะการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิตของบุตร ประกอบด้วย ความวิตกกังวล ความเครียด และความทุกข์ใจที่เกิดจากภาวะแทรกซ้อน ของเคมีบำบัดและอาการด้านเซลล์ของบุตร และ (4) ระยะหลังการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิตของบุตร ประกอบด้วย ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการติดเชื้อ ส่งผลให้มารดามีการดูแลบุตรอย่างดีและเข้มงวด วิธีการเผชิญปัญหาของมารดาในแต่ละระยะพบว่า มีการใช้ศาสนาเป็นเครื่องเชียวช่วยด้านจิตใจ การใช้แนวคิดเชิงบวก การมีความหวัง และกำลังใจที่ได้รับจากบุคคลรอบข้างเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้มารดาสามารถผ่านเหตุการณ์ต่างๆ ได้ สภาพจิตใจของมารดาต่อผลการปลูกถ่ายฯของบุตร มีทั้งผู้ที่มีความสุขสมหวัง และผู้ที่ทุกข์ทรมานใจจากประสพการณ์เหล่านี้ทำให้มารดามีความตั้งใจที่จะกระทำความดี และปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นต่อไป

คำสำคัญ ประสพการณ์ด้านจิตใจ มารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลัน
การปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิต

Thesis title: Psychological Experiences of Mothers Having a Child Patient with Acute Leukemia Who Received Hematopoietic Stem Cell Transplantation
Researcher: Miss Pranaya Yothaprasoeth; **ID:** 2552800985;
Degree: Master of Education (Guidance and Psychological Counseling);
Thesis advisors: (1) Police Lieutenant Colonel Dr. Sukaroon Wongtim, Assistant Professor; (2) Dr. Niranat Sansa, Assistant Professor;
Academic year: 2015

Abstract

This study was a qualitative research based on the phenomenological approach. Its purpose was to describe the psychological experiences of mothers who had acute leukemic child patients on receiving the hematopoietic stem cell transplantation.

The key informants were 13 purposively selected mothers who took their children to follow up the results of hematopoietic stem cell transplantation at the Pediatric Out Patients Department of Ramathibodi Hospital. These mothers had the experiences in taking care of their children since they had been sick until receiving the transplantation. Data were collected by in-depth interviewing and using the recording equipment from March 1, 2015 to June 30, 2015. The sound recorded interviews were transcribed verbatim and analyzed by qualitative research methods.

The findings revealed that the mental conditions of these mothers had changed continuously. They consisted of anxiety, stress, and suffering depending on their children's physical and mental conditions, steps of the treatment, as well as other impacts. The mothers' mental conditions could be divided into 4 phases: (1) the beginning phase on first dealing with their children's illness, consisting of anxiety, stress, and suffering caused by side effects of chemotherapy, their rights to medical treatment, as well as expenditure, changing of dwelling place, and job problems; (2) the preparing phase for stem cell transplantation, consisting of anxiety about serious problems that could occur with their children in the future, however they still had confidence in the doctor's treatment and had the need for their children to have the transplantation; (3) the phase of stem cell transplantation, consisting of anxiety, stress and suffering concerning complications from chemotherapy and graft-versus-host diseases; and (4) the post stem cell transplantation phase, consisting of anxiety about infection, resulting in the mothers having good and strictly taking care of their children; the strategies employed by these mothers to cope with these problems in each phase were using religion for mental remediation, using positive thinking, having hopes and receiving emotional support from surrounding persons; these strategies were important to help these mothers passing through these situations; the mental conditions of these mothers concerning results of their children's transplantation were both happiness and suffering; and these experiences caused these mothers to have determination to do good deeds and have desires for helping the others.

Keywords: Psychological experience, Mothers who had acute leukemic child patients, Hematopoietic stem cell transplantation

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจมิได้ถ้าขาดผู้มีพระคุณซึ่งให้ความเมตตาช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างดีมาตลอด ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท หญิง ดร. สุขอรณ วงษ์ทิม วงษ์ทิม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทั้งสองท่าน ที่คอยให้ความช่วยเหลือตรวจทานข้อมูล คอยเป็นกำลังใจ ทำให้ข้าพเจ้าได้สร้างสรรค์งานชิ้นนี้จนสำเร็จลุล่วง ตลอดจนอาจารย์ ดร.พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์ ที่กรุณาให้คำชี้แนะเพิ่มเติม ช่วยให้การเขียนวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ให้ประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี

ข้าพเจ้าขอขอบคุณ อาจารย์ นพ. สุรเดช หงส์อิง อาจารย์ นพ. สามารถ ภคกษมา ที่ได้สนับสนุนและให้โอกาสข้าพเจ้าได้เข้าเก็บข้อมูลในระหว่างการศึกษาติดตามผลการรักษา ตลอดจนให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้นำสู่ข้อมูล พยาบาล APN ของหน่วย มะเร็งวิทยา คุณสมถวิล ศิริเรือง และทีมงานทุกท่าน

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานชาวโอฟิดีเด็กโรงพยาบาลรามารับดีทุกท่าน โดยเฉพาะ พี่ปุก พี่ยุ่น น้องแอม ที่คอยเป็นแรงใจให้สู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณพี่แอ้ว พี่สาวที่น่ารักและหลายๆ ที่คอยดูแลและเป็นกำลังใจมาตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้สั่งสอนอบรมข้าพเจ้ามาจนทำให้มีวันนี้ได้ กราบขอบพระคุณพ่อกับแม่ผู้ให้กำเนิด และเลี้ยงดูข้าพเจ้าจนเติบโตใหญ่ และสั่งสอนอบรมลูกมาจนได้ประสบกับความสำเร็จในหน้าที่การงานและการศึกษาจนถึงปัจจุบัน

และสิ่งสุดท้ายที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าผู้อื่น ข้าพเจ้าขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้ง 13 ท่าน และครอบครัว ที่ยินดีเสียสละเวลาอันมีค่า ให้ข้าพเจ้าได้เข้าสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลในภาคสนามครั้งนี้ ตลอดจนการต้อนรับด้วยไมตรีจิตและมิตรภาพอัน น่าประทับใจยิ่ง

ประณยา โยธาประเสริฐ

ธันวาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
คำถามการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลัน	
และการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิต.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านจิตใจของผู้ป่วยโรคมะเร็งและครอบครัว.....	22
งานวิจัยเชิงคุณภาพ.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
ประชากรเป้าหมาย.....	46
พื้นที่ศึกษา (Setting).....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
จริยธรรมในการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล.....	58
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สภาพจิตใจของมารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลัน	
ในระยะเริ่มต้นเผชิญกับการเจ็บป่วยของบุตร.....	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สภาพจิตใจของมารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลัน ในระยะเตรียมการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิตของบุตร.....	72
สภาพจิตใจของมารดาในระยะการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิตของบุตร.....	80
สภาพจิตใจของมารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลัน ในระยะหลังการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิตของบุตร.....	90
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	106
สรุปผลการวิจัย.....	106
อภิปรายผล.....	112
ข้อเสนอแนะ.....	128
บรรณานุกรม.....	130
ภาคผนวก.....	137
ก แนวคำถามในการสัมภาษณ์.....	138
ข ประสพการณ์ชีวิตของผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	140
ประวัติผู้วิจัย.....	165

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1	ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ แยกตามความสำคัญ ตามรูปแบบการทำวิจัย.....	39
ตารางที่ 3.1	แสดงลักษณะทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลักจำแนกตามรายบุคคล.....	48

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 5.1	ผังสรุปการวิจัยประสบการณ์ด้านจิตใจของมารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว ชนิดเฉียบพลัน ที่ได้รับการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิต.....	107
------------	--	-----

